

Дисципліна:
**«ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНИХ
ПОДОРОЖЕЙ»**

**Викладач: д.е.н., доцент кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності, готельно-
ресторанної справи та туризму
Головня Олена Михайлівна**

ТЕМА 3.

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТРАНСПОРТНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ТУРИСТІВ

ПЛАН

1. Транспортне забезпечення у туризмі.
2. Регулювання міжнародних транспортних перевезень.
3. Класифікації послуг перевезення туристів в процесі подорожей.
4. Забезпечення безпеки туристичних транспортних подорожей.

ЛІТЕРАТУРА

- Абрамов В. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Організація туризму» («Організація туристських подорожей») (для студентів денної та заочної форм навчання – Туризм). Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. 123 с.
- Гуменюк Г.М. Організація туристичних подорожей: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2014. 364 с.
- Лисюк Т. В. Організація туристичних подорожей і туropolерейтинг. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 7. С. 125-128.
- Волощак О. В. Концептуальна модель ресурсу для організації туристичних подорожей. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Інформаційні системи та мережі*. 2014. № 805. С. 368-376.

1. Транспортне забезпечення у туризмі.

- Туристичними є перевезення, які входять в основний комплекс турпродукту та включає доставку туристів до місця відпочинку (призначення) чи місця початку подорожі та в зворотному напрямку.
- Трансфер – надання транспортних засобів для забезпечення зустрічей і проведів туристів (або перевезення на ділянках туру).
- Транспортне обслуговування програмних заходів по туру – це транспортні екскурси, виїзд на програмні заходи, заміські пікніки, пересування по маршруту та на ділянках туру.

○ Найбільш поширеною є міжнародна класифікація транспортних засобів, що використовуються у туризмі, розроблена Всесвітньою туристичною організацією (UNWTO). Під засобом транспорту в міжнародній класифікації мається на увазі спосіб, який відвідувач чи турист використовує для подорожі зі свого звичного місця проживання у відвідувані місця. Згідно з цією класифікацією, транспорт для туризму поділяється на підставі використання природного середовища планети:

1. Повітряний транспорт
 1. Рейси, які відбуваються згідно з розкладом
 2. Рейси, що відбуваються не за розкладом
 3. Інші повітряні перевезення
2. Водний транспорт
 1. Пасажирські лінії і пороми
 2. Круїзи
 3. Інші водні перевезення
3. Сухопутний транспорт
 1. Залізничний транспорт
 2. Міжміські та міські автобуси, інший громадський автоподорожній транспорт
 1. Регулярний транспорт, чи транспорт, який працює за розкладом
 2. Туристичний, або чартерний, транспорт, який не підкоряється розкладу
 3. Приватні автотранспортні засоби
 4. Прокат автотранспортних засобів
 5. Інші засоби сухопутного транспорту

- Ця класифікація запроваджена для потреб уніфікації збору, надання й узагальнення транспортно-туристичної інформації державами, для статистичних потреб міжнародних органів статистики, насамперед у межах UNWTO й ООН.
- При плануванні подорожі враховуються такі фактори:
 - мета подорожі, її тривалість;
 - сезон;
 - відстань між основними пунктами маршруту;
 - ціна транспортування яка є чи не найбільшою складовою ціни туристичного пакету,
 - швидкість доставки до цілі подорожі;
 - безпека;
 - вартість переїзду і наявність пільг та знижок;
 - комфортність;
 - можливість перевезення багажу;
 - зупинки, широкого обзору під час поїздки;
 - умови для сну і відпочинку;
 - харчування;
 - рівень шуму і вібрацій;
 - наявність несприятливих екологічних впливів.

○ Використання того чи іншого виду транспорту при формуванні турпродукту визначається:

- 1) рейтингом популярності;
- 2) ступенем розвитку транспортної системи певної території;
- 3) видом подорожі;
- 4) протяжністю маршруту;
- 5) платоспроможністю туриста;
- 6) туристично-рекреаційними ресурсами території;
- 7) національними традиціями;
- 8) демографічною структурою населення та ін.

2. Регулювання міжнародних транспортних перевезень.

- Європейська економічна комісія (ЄЕК) ООН, одна з найбільш відомих регіональних комісій ООН, представлена комітетами, підкомітетами, радниками і робочими групами, серед яких важливу роль виконує Комітет з внутрішнього транспорту (КВТ).

- Як консультативний орган КВТ:

- запитує й узагальнює думки міжнародних транспортних організацій, організовує співпрацю на погоджених умовах;

- координує діяльність різних видів міжнародного внутрішнього транспорту і розробляє рекомендації у цьому напрямі;

- дає рекомендації, які можуть сприяти усуненню дискримінаційних заходів і зайвих обмежень у сфері європейського внутрішнього міжнародного транспорту;

- забезпечує обмін між урядами інформацією з усіх питань, що належать до його компетенції;

- збирає документацію, сприяє її уніфікації і статистичній обробці;

- вивчає проблеми міжнародного транспорту і розробляє конкретні заходи, спрямовані на подолання цих проблем;

- На особливу увагу заслуговують фактори, що впливають на розвиток туризму і туристичних послуг. Найзначнішим з них можна назвати транспорт.
- Туризм і транспорт мають багато схожих рис. Це великі міжгалузеві комплекси з розгалуженою багатоланковою структурою, що мають велику значимість для світового господарства, залежні від зовнішнього середовища (політичних, економічних, соціальних і природних явищ) і фактору сезонності, що роблять значний вплив на навколишнє середовище (екологію, географічне розвиток, економіку регіонів), залежать від інфраструктури та які відчують сильний вплив людського фактору.

- З розвитком міжнародного туризму транспортні шляхи постійно розширюються, так як збільшення попиту на подорожі надає позитивний вплив на розвиток транспортної інфраструктури.
- Транспорт, у свою чергу, дозволяє розширювати географію подорожей.
- Транспортні послуги – один з основних видів послуг у туристичному продукті. Їх вартість, переважно, й формує ціни туру. У залежності від тривалості, дальності подорожі питома вага витрат на перевезення коливається від 20 до 60 %.

- Неурядові транспортні організації, такі як Міжнародна асоціація повітряного транспорту (IATA), Міжнародна організація цивільної авіації (ICAO), Міжнародна асоціація круїзних компаній (CLIA) займаються збором та обробкою великого обсягу інформації, пов'язаної з діяльністю підприємств транспорту і туризму.

3. Класифікації послуг перевезення туристів в процесі подорожей.

- Сьогодні, найбільша кількість туристів (в середньому 45-50 %), особливо ті, які мандрують на далекі відстані, надають перевагу авіаційному транспорту.
- На другому місці – автомобільний транспорт. Він використовується всюди: від трансферів і екскурсій, внутрішньомаршрутних перевезень автобусами до оренди малолітражних автомобілів туристами для особистого використання на відпочинку.
- Якщо говорити про переміщення в межах країни, залізничний транспорт має певний пріоритет перед авіаційним. Перевагою залізничних перевезень є більш низькі тарифи (в т.ч. в зарубіжних країнах) і розгалужена система знижок, проїзних квитків тощо. Такі перевезення дозволяють подорожувати за значно нижчими цінами різним категоріям туристів.
- Водний транспорт, річковий і морський викликають образ туристського круїзного обслуговування і використовуються в індустрії туризму досить активно. Водні подорожі мають ряд як переваг, так і недоліків в порівнянні з іншими видами транспорту.
- Туристів приваблює високий рівень комфорту, великий обсяг одноразового завантаження, можливості реалізації різних видів і цілей туризму (пізнавальний, бізнес-туризм, навчальний, шоп-туризм та ін), повноцінного відпочинку, повний комплекс життєзабезпечення. До недоліків слід віднести невисоку швидкість пересування транспортних засобів, високі тарифи, обмеження мобільності, а часто і схильність частини людей до «морської хвороби» на морських круїзах.

- Значний вплив на розвиток внутрішнього туризму буде надавати ринок міжнародного туризму, де в найближчі 10 років провідні ролі будуть належати Китаю, США, Франції, Іспанії, Гонконгу. Отже, Україна буде змушена розвивати туризм в умовах жорсткої конкуренції, відчуваючи свої потенціали в галузі туризму і транспорту.

- При здійсненні зовнішньоторговельних відносин слід зазначити, що транспорт виконує велику кількість функцій у підсистемі світового господарства. Отже, всі види транспорту та всі зв'язки до взаємодії між національним, міжнародним, міжконтинентальним та глобальним рівнями транспортного процесу утворюють глобальну транспортну систему.

Відправлення (перевезення) пасажирів за видами транспорту (тис.)

Рік	Залізничний	Морський	Річковий	Автомобільний	Авіаційний
2017	164941,6	28,6	562,9	2019324,9	10555,6
2018	157962,4	71,9	596,2	1906852,1	12529,0
2019	154811,8	79,4	589,9	1804929,3	13705,8
2020	51700,0	100,0	100,0	804900,0	3800,0
2021	5400,0	50,0	25,0	80500,0	300,0

- Послуги перевезення та інші транспортні послуги присутні в різних складових турпродукту. Насамперед, це перевезення з місця відправлення в призначене місце призначення і трансфер, перевезення туриста до об'єкта призначення (наприклад, від аеропорту до готелю), транспортні послуги на місці, наприклад екскурсійні.

- За видами і різновидам послуги перевезення можна розділити на:
- 1) Наземні види перевезень:
 - • переміщення і перевезення за допомогою м'язової сили людини (пішохідні, лижні, велосипедні, рикші);
 - • за допомогою тварин (в'ючні, тягові, під сідлом);
 - • механічні засоби;
 - • автомобільний транспорт (колісний, шнековий, гусеничний та ін.);
 - • рейковий транспорт – залізниці, метро, трамвай, фунікулери, канатні дороги;

- **Рикша** — тип транспорту, що має вигляд візку з місцями для одного або двох пасажирів, який тягне людина, яка також має назву «рикші». Слово походить з японської мови (人力車, 人, *jin* = «людина», 力, *riki* = «сила», 車, *sha* = «візок»), оскільки цей вид транспорту був особливо поширений у Східній і частково Південній Азії. Зараз рикші переважно збереглися у туристичних місцях для привернення туристів, хоча їх варіанти, велорикші і авторикші, набагато поширеніші.

- 2) Повітряні види перевезень:
 - • повітряні кулі та дирижаблі, планери і дельтаплани, парашути;
 - • вертольоти; (С. І. Сікорський);
 - • літаки малої авіації, гідролітаки, широкофюзеляжні літаки, надзвукові лайнери;
 - космічні апарати.
- 3) Перевезення водним річковим і морським транспортом:
 - • плоти та гребні човни;
 - • вітрильні суду;
 - • човни і судна маломірного флоту з механічним приводом;
 - • річкові та морські судна;
 - • підводні судна.

Всі види і підвиди перевезень мають множинні варіанти їх використання та технічні засоби реалізації.

При виборі виду перевезення головними є:

- • головна і супутні цілі подорожі;
- • напрямок та місце розташування туристського центру.

При наявності альтернативи вибору будуть мати місце і значущій вплив фактори:

- • сезонність;
- • час і швидкість доставки в пункт призначення (а не швидкість пересування транспортного засобу);
- • комфортність та інформативність (можливість подивитися у вікно.

Це дозволяє по ходу руху отримати інформацію, можливо розважитись, зайняти час.

- За останні два століття вдосконалення конструкцій технічних засобів і методів, створення нових видів перевезень здійснюється в напрямках:
 - • збільшення швидкості пересування та скорочення часу на подорожі (швидкісні дороги та магістралі, швидкісні засоби пересування);
 - • підвищення безпеки перевезень;
 - • підвищення комфортності перевезень;
 - • введення класності (автобуси, залізниці, літаки);
 - • збільшення пасажиромісткості транспортної одиниці (автобус до 70 чол., залізничний потяг 1500 чол., літак 300-500 чол., морське судно до 2500-3500 чол., річкове судно 300-500 чол.);
 - • здешевлення вартості перевезення за рахунок масовості;
 - • створення нових, в тому числі швидкісних транспортних магістралей (спочатку військове, а потім цивільне виробництво).

- *Всесвітня туристична організація* включає в туристичну галузь 4 підгалузі транспорту:
- повітряний,
- залізничний,
- сухопутний і водний,
- - а перевезення пасажирським транспортом входять до переліку типових туристичних послуг, випереджаючи за кількістю найменувань всі інші види послуг.
- Подорож, як правило, пов'язане з використанням, як мінімум, двох видів транспорту. Автобусні, авіаційні та залізничні перевезення становлять близько 88% від загального обсягу перевезень в сфері туризму

- Стандартна міжнародна класифікація засобів транспорту, розроблена на основі пропозицій ООН, наведена в Рекомендаціях за статистикою туризму (СОТ, 1994 р.).
- Ця класифікація може бути використана як для внутрішнього, так і для міжнародного туризму. Вона складається з двох рівнів категорії (вид транспорту) і розряду, визначаючого транспортний засіб.

Категорії	Розряди
1 Повітряний транспорт	1.1 Рейси за розкладом 1.2 Рейси поза розкладом 1.3 Інші повітряні перевезення
2 Водний транспорт	2.1 Пасажирські лінії і пороми 2.2 Круїзи 2.3 Інші
3 Сухопутний транспорт	3.1 Залізничний транспорт 3.2 Міжміські міські автобуси, інший громадський транспорт 3.3 Приватні автомашини місткістю до 8 осіб 3.4 Прокат автотранспортних засобів 3.5 Інші кошти сухопутного транспорту

